

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศที่ย่นมาได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความเป็นสังคมเกษตร จึงจะเห็นได้จากภาพที่ผลิตและรายได้จากการเกษตรยังคงครองความสำคัญเป็นอันดับสูงสุด คือ เป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 25 ของผลผลิตรวมทั้งประเทศ และการส่งผลิตผลการเกษตรออกไปจำหน่ายต่างประเทศทำรายได้ถึงร้อยละ 60 ของรายได้จากการส่งออกของไทยทั้งหมดในปัจจุบัน

ตลอดระยะเวลาที่ 20 ปีที่ประเทศไทยเริ่มกำหนดให้มีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้นมา คือ เริ่มใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 จนถึงปัจจุบัน รวม 6 แผน ทั้งนี้เพื่อใช้แผนพัฒนาดังกล่าวเป็นกรอบในการระดมและจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจ กำลังเงิน กำลังคนและระบบงานของรัฐบาล เพื่อทำการบูรณะและขยายกิจกรรมขึ้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเสริมสร้างระบบการผลิต การจำหน่าย และความเป็นอยู่ของประชาชน จนทำให้ประเทศสามารถก้าวเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจที่มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยลำดับ

จากการประเมินสถานการณ์และผลของการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในช่วงเวลา 20 ปีที่ย่นมา จะเห็นได้ว่าสภาพของการผลิตภาคเกษตรในชนบทได้เปลี่ยนแปลงไปจากการผลิตเพื่อพอกินมาเป็นการผลิตเพื่อการค้า การส่งออก และหารายได้เพิ่มขึ้นในพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ (1:5)

ช่วงระยะเวลา 2-3 ปีที่ย่นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2529 ภาวะการค้าส่งออกข้าวในตลาดโลกอยู่ในเกณฑ์แข่งขันค่อนข้างรุนแรง อันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายทางการค้าของประเทศพัฒนาในหลายกรณี อาทิ การทุ่มระบายผลผลิตข้าวออกสู่ตลาดโลกภายใต้รัฐบัญญัติการเกษตรของสหรัฐ ปี 2528 (Farm Act) หรือนโยบายปกป้องการผลิตสินค้าเกษตรกรรมภายในประเทศ (Protectionism) ของบางประเทศ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี ตลอดจนนโยบายการพึ่งพาอาศัยตนเองด้านอาหารด้วยวิธีการสนับสนุน

การผลิตให้มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศและเหลือที่จะส่งออก
ตัวอย่างเช่น กรณีประเทศอินโดนีเซีย และญี่ปุ่น ในอดีตที่ผ่านมาเคยเป็นประเทศผู้นำเข้า
ข้าวที่สำคัญของไทย แต่ในปัจจุบัน กลับกลายเป็นประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทยไป
กอรปกับในปีหลัง ๆ นี้ ปริมาณสต็อกข้าวของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาก แต่ขณะเดียวกัน
ปริมาณการค้าข้าวกลับลดค่าลง เป็นผลให้อุปทานมากกว่าอุปสงค์ ปัจจุบันค่า ๆ เหล่านี้
นับเป็นแรงหนุนสำคัญที่ผลักดันให้ภาวะการค้าข้าวในตลาดโลกอยู่ในเกณฑ์ขำแย และส่ง
ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนฐานะความเป็นอยู่ของชาวนาไทยมากที่สุด(2: 1)

เนื่องจากผลผลิตและรายได้จากการเกษตรมีอัตราส่วนถึงร้อยละ 25 ของ
ผลผลิตรวมทั้งประเทศ และเป็นร้อยละ 60 ของรายได้จากการส่งสินค้าออกชายต่าง
ประเทศทั้งหมดในจำนวนนี้ ชาวนับว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของประเทศ ทั้งนี้
เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ทำนาเป็นอาชีพหลัก ผลผลิตข้าวนอกจากจะใช้บริโภคภายใน
ประเทศแล้ว ยังส่งออกจำหน่ายต่างประเทศเป็นมูลค่าสูงกว่าพืชชนิดอื่น คือมูลค่าผลผลิต
ข้าวตามราคาที่เป็นทางการขายได้มีมูลค่าถึง 46,459.7 ล้านบาท ซึ่งจำนวนนี้เป็นมูลค่า
ในการส่งออกถึง 19,817.6 ล้านบาท ในปี 2523 (1: 1)

จากการที่มีการบูรณะระบายผลผลิตข้าวออกสู่ตลาดโลกภายใต้มติการเกษตร
ของสหรัฐปี 2528 นั้นได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและฐานะของชาวนาไทยอย่างมาก
ทางออกในการกอบกู้หรือประคับประคองส่วนแบ่ง ตลาดข้าวในต่างประเทศของไทย
เพื่อมิให้ตกไปเป็นของคู่แข่ง รวมทั้งการแก้ไขปัญหาราคาข้าวเปลือกในประเทศ
ที่ตกต่ำลงนั้น กระทรวงพาณิชย์ได้พยายามเร่งหาทางระบายข้าวออกนอกราชอาณาจักร
ด้วยวิธีการให้สินเชื่อสนับสนุนการส่งออก และใช้ระบบการค้าข้าวต่างตอบแทน ทั้งนี้
เพื่อกระตุ้นราคาข้าวในประเทศให้สูงขึ้น ขณะเดียวกัน หน่วยงานราชการที่มีส่วน
เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ก็ได้
ริเริ่มโครงการจำหน่ายข้าวเปลือกจากชาวนาโดยตรง โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ
ช่วยเหลือชาวนาให้ได้รับเงินไปใช้จ่ายหมุนเวียนก่อนและรอการจำหน่ายผลผลิตข้าว
เปลือกในช่วงที่ราคากระเตื้องสูงขึ้น นอกจากนี้กระทรวงเกษตรยังได้กำหนดโครงการ
ส่งเสริมเพาะปลูกพืชอื่น ๆ ที่มีศักยภาพด้านตลาดในอนาคตที่ค่อนข้างแจ่มใสเพื่อทดแทน
การปลูกข้าว อาทิ งาม ฝัก และผลไม้ ตลอดจนการส่งเสริมให้เกษตรกรทางภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือหันมาเลี้ยงโคกันมากขึ้น เพื่อลดอุปทานข้าวเปลือกที่จะระบายออกสู่ตลาดลง ซึ่งจะส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกในประเทศสูงขึ้น (2: 1)

แม้ว่ามาตรการการพยุงราคาข้าวเปลือกภายในประเทศให้สูงขึ้นเป็นสิ่งที่ดี แต่ในทางปฏิบัติจริง บางมาตรการอาจประสบกับปัญหา ตัวอย่างเช่น โครงการส่งเสริมการปลูกพืชอื่นทดแทนข้าว ในขั้นต้นนั้นจำเป็นต้องอาศัยเงินทุนจำนวนมากเพื่อให้สินเชื่อแก่เกษตรกรในการปรับสภาพดินให้เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชทดแทน อีกทั้งทางการต้องรับภาระในการหาค่าตลาดพืชผลชนิดใหม่เหล่านี้เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงให้แก่เกษตรกร นอกจากนี้โครงการดังกล่าวอาจจะต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในอันที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติของชาวนาให้ปรับทิศทางไปปลูกพืชอื่นทดแทนข้าว เนื่องจากชาวนาโดยส่วนใหญ่ยังคงคุ้นเคยกับอาชีพการเพาะปลูกข้าวที่เป็นมรดกสืบทอดมาตั้งแต่อดีตกาล ดังนั้นในการแก้ปัญหาในเรื่องนี้ ทางการน่าจะแนะนำพันธุ์ข้าวชนิดใหม่ที่มีศักยภาพการขยายตลาดค่อนข้างสูงให้แก่ชาวนามากกว่าที่จะให้ชาวนาเปลี่ยนอาชีพของตนอย่างกระทันหัน พันธุ์ข้าวที่น่าสนใจและสนับสนุนให้ชาวนาปลูกมากที่สุดขณะนี้คือ พันธุ์บาสมาตี

ข้าวบาสมาตี จัดเป็นข้าวหอมชนิดหนึ่งที่มีลักษณะเมล็ดยาวประมาณ 7 - 8 มิลลิเมตร และไม่เหนียว อยู่ในตระกูล Indica ซึ่งประเทศอินเดียและปากีสถานได้ปลูกข้าวชนิดนี้ส่งออกขายต่างประเทศทั่วโลกมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ปริมาณการส่งออกแต่ละปีประมาณ 2-3.5 แสนตัน ข้าวบาสมาตีนี้ ชาวมุสลิมทั่วโลกนิยมบริโภค เช่น ซาอุดีอาระเบีย อิหร่าน อิรัก ซีเรีย จอร์แดน เลบานอน คูเวต โอมาน สหรัฐอาหรับเอมิเรต นอกจากนี้ชาวอินเดียที่นับถือศาสนาฮินดูและมีรายได้สูงก็จะพยายามหาซื้อข้าวชนิดนี้มารับประทานเช่นกัน สำหรับประเทศในแถบอื่นที่นิยมรับประทานข้าวบาสมาตีก็ยังมี เช่น ประเทศลิเบีย บูไน ไนจีเรีย คาเมรูน กลุ่มประชาคมเศรษฐกิจยุโรป แคนาดา อเมริกา ออสเตรเลีย มาเลเซีย และสิงคโปร์ (2: 3)

จากปริมาณการส่งออกในแต่ละปีของอินเดียและปากีสถานที่มีปริมาณ 2-3.5 แสนตันนั้นมีจำนวนยังไม่เพียงพอต่อความต้องการในการบริโภคของประเทศต่าง ๆ เช่น ปริมาณการส่งออกในแต่ละปีของประเทศซาอุดีอาระเบียราว 150,000 ตัน ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป 20,000 ตัน อังกฤษ 15,000 ตัน แคนาดา 1,300 ตัน

ออสเตรเลีย 1,200 ตัน มาเลเซีย 1,500 ตัน สิงคโปร์ 2,500 ตัน แต่ปริมาณการผลิตของประเทศอินเดียและปากีสถานไม่เพียงพอความต้องการของตลาด คือในปี 2528 ประเทศปากีสถานสามารถผลิตข้าวชนิดนี้ได้เพียง 1.7 แสนตัน ภัยเหตุนี้จึงทำให้ข้าวบาสมามีราคาสูงมาก โดยสูงกว่าข้าวหอมมะลิซึ่งเป็นข้าวที่มีราคาสูงของไทยถึง 2-3 เท่า คือในขณะนี้ข้าวหอมมะลิขายได้ราคาตันละประมาณ 230 เหรียญสหรัฐ ในขณะที่ข้าวบาสมาย้ายได้ถึงราคาตันละ 600 เหรียญ (3: 1)

จากจุดนี้จึงทำให้มีผู้สนใจและเริ่มนำพันธุ์ข้าวบาสมาเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยก็นำพันธุ์ข้าวบาสมาเผยแพร่แก่ชาวนาไทยนี้ดำเนินการโดยบริษัทเอกชน ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ 4 บริษัทเอเชียอุศสาหกรรมปุ๋ยและเคมี จำกัด ทำการเผยแพร่และส่งเสริมทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริษัทสยามมคิและบริษัทเชียงใหม่ชัยวิวัฒน์ จำกัด ส่งเสริมการเพาะปลูกทางภาคเหนือ (2: 2) โดยบริษัทสยามมคิเป็นบริษัทแรกที่เริ่มนำพันธุ์ข้าวชนิดนี้เข้ามาเผยแพร่แก่ชาวนาไทยและเป็นบริษัทที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด โดยเริ่มศึกษาและส่งเสริมให้ชาวนาในจังหวัดเชียงใหม่ และลำพูนปลูกตั้งแต่ พ.ศ. 2525 และสามารถส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้เมื่อปี 2528 เป็นจำนวน 800 ตัน ทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ 3 ที่สามารถปลูกข้าวบาสมาส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ รองมาจากปากีสถานและอินเดีย (3: 1) ในการเผยแพร่นี้ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้ยินยอมในหลักการให้บริษัทชาวเอกชนเป็นผู้ควบคุมพื้นที่เพาะปลูก ปริมาณการผลิต และคุณภาพของข้าวบาสม่าในลักษณะครบวงจรเพื่อการส่งออกจำหน่ายต่างประเทศได้เอง (2: 6)

สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ชาวพันธุ์บาสม่าได้รับความสนใจนำไปเผยแพร่กันมากก็คือต้นทุนในการผลิตค่า คือประมาณไร่ละ 1,000 บาท หรือตันละ 2,000 บาท ขณะที่ต้นทุนในการผลิตข้าวพันธุ์อื่นอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยตันละ 2,734.50 บาท (ปีเพาะปลูก 2527/2528) นอกจากนี้ราคาของข้าวบาสม่าก็ยังสูงกว่าข้าวพันธุ์อื่น คือราคาประกันรับซื้อข้าวบาสม่าจากเกษตรกรของบริษัทเอกชน ประมาณตันละ 3,400-4,200 บาท ขณะที่ราคาข้าวเปลือกเจ้าชนิด 5% ณ.ท่าข้าวกำนันทรงราคาตันละเพียง 2,725 บาท จะเห็นได้ว่าผลตอบแทนหรือกำไรจากการขายข้าวบาสม่าที่อยู่ในเกณฑ์ที่สูงมาก คือเฉลี่ยตันละ 1,400-2,200 บาท ดังนั้นชาวพันธุ์บาสม่าจึงเป็นพันธุ์ที่ควรได้รับการเผยแพร่

และส่งเสริมให้ชาวนาไทยปลูกมากที่สุดในเวลา (2: 3) จากจุดนี้จึงน่าจะได้มีการศึกษาว่าทำอย่างไรชาวนาจึงจะยอมรับเอาข้าวพันธุ์บาสมาตีไปปลูกในที่นาของตน ทดแทนข้าวพันธุ์เดิมที่เคยปลูกอยู่ก่อน และเมื่อได้ศึกษาวิธีการเผยแพร่และชักจูงให้ชาวนายอมรับเอาข้าวพันธุ์บาสมาตีไปปลูกของบริษัทสยามมคิ ซึ่งเป็นบริษัทแรกที่นำข้าวบาสมาตีเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยและเป็นบริษัทที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด ในขณะนี้ก็ได้พบว่า ทางบริษัทสยามมคิมีวิธีการเผยแพร่และชักจูงที่น่าสนใจศึกษา คือ ทางบริษัทจะลงทุนจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรโดยให้ค่าตอบแทนในอัตราที่สูงคือ ประมาณ 4,000-5,000 บาทต่อเดือน ให้คอยเป็นที่เลี้ยงเกษตรกร คอยแนะนำ คัดค้านดูแลอย่างใกล้ชิดตั้งแต่การคัดเลือกจนถึงการนวดออกมาเป็นเมล็ด ณ. จุฑารัตน์ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรนี้ บริษัทจะทำการคัดเลือกจากผู้ที่จบการศึกษาทางสาขาการเกษตรและมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตที่บริษัทกำลังเผยแพร่ สำหรับเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการจะต้องรวมกลุ่มกันและมีการตั้งหัวหน้ากลุ่มขึ้นมาเป็นตัวแทนกลุ่มละ 1 คน เพื่อทำสัญญากับบริษัท โดยทางบริษัทจะให้สินเชื่อในรูปแบบปัจจัยการผลิต อันได้แก่ เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี สารกำจัดวัชพืช สารฆ่าแมลง และสารกำจัดโรค คัดเป็นเงินรวมไร่ละ 400 บาท โดยผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรหรือธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ เมื่อเกษตรกรนำข้าวมาขายให้กับบริษัทตามสัญญาที่ตกลงกันไว้ทางบริษัทจะหักเงินเป็นค่าปัจจัยการผลิตที่เกษตรกรกู้ยืมไปให้กับธนาคารต่อไปโดยเกษตรกรต้องรับภาระเสียดอกเบี้ย 1.25 บาทต่อเดือน (3: 2)

จากการที่ชาวบาสมาตีมีต้นทุนการผลิตค่าแค่ขายได้ราคาดีเพราะกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศอาจจะ เป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้เกษตรกรยอมรับพันธุ์ชาวนาชนิดนี้ได้เร็วขึ้น แต่ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่น่าจะมีผลมากคือการยอมรับของเกษตรกร ก็คือ การดำเนินงานของบริษัทในลักษณะให้มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมให้คนกลางคอยประสานงานระหว่างบริษัทกับเกษตรกรโดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะเข้าไปชักจูงให้ชาวสารแก่เกษตรกร เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการผลิตรวมทั้งคอยเป็นที่เลี้ยงให้คำแนะนำปรึกษาต่าง ๆ จนกระทั่งเกิดการยอมรับ ดังนั้นจึงน่าจะได้มีการศึกษาว่าในการส่งเสริมเผยแพร่ข้าวพันธุ์บาสมาตีของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมนี้ คุณลักษณะต่าง ๆ ของ

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่ว่าจะเป็น ความน่าไว้วางใจ ความสามารถ ความกระตือรือร้น และทักษะต่าง ๆ ในการสื่อสารจะมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกข้าวบาสมาคีของเกษตรกรหรือไม่ เพื่อผลที่ได้จากการวิจัยจะได้เป็นแนวทางในการเผยแพร่ข้าวพันธุ์บาสมาคีให้แก่เกษตรกรในเขตอื่น ๆ ต่อไป โดยในการศึกษาคั้งนี้จะทำการศึกษาจากเกษตรกรในเขตตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นตำบลที่มีการยอมรับการปลูกข้าวบาสมาคีเร็วที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับการยอมรับการปลูกข้าวบาสมาคีของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารจากบุคคลอื่น ๆ กับการยอมรับการปลูกข้าวบาสมาคีของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งถึงคุณลักษณะในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งประจำอยู่หน่วยส่งเสริมการเกษตรของบริษัทสยามมาคิในตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมกับเกษตรกร และความบ่อยครั้งในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ ของเกษตรกร กับการยอมรับการปลูกข้าวบาสมาคีของเกษตรกร ซึ่งศึกษาเป็นแบบ Expos Facto โดยศึกษาจากเกษตรกรที่ยอมรับโครงการปลูกข้าวบาสมาคีแล้ว เพื่อหาความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมดังกล่าว เหตุที่เลือกเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของบริษัทสยามมาคิ เพราะเป็นบริษัทแรกที่นำเอาข้าวพันธุ์นี้มาปลูก และดำเนินงานอย่างครบวงจรคือให้เจ้าหน้าที่ดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อคอยแนะนำแก้ปัญหาต่าง ๆ

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความน่าไว้วางใจในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับการปลูกข้าวบาสมาศีของเกษตรกรในตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
2. ความสามารถในการในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับการปลูกข้าวบาสมาศีของเกษตรกรในตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
3. ความกระตือรือร้นในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับการปลูกข้าวบาสมาศีของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
4. ทักษะในการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกข้าวบาสมาศีของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
5. ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารจากบุคคลอื่น ๆ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกข้าวบาสมาศีของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

นิยามศัพท์ในการวิจัย

1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หมายถึง เจ้าหน้าที่ของบริษัทสยามมาคิ ที่มีหน้าที่เผยแพร่ แนะนำความรู้ เรื่องข้าวบาสมาศีให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ตำบลสันทราย อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
2. คุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่มีส่วนสนับสนุนให้เกษตรกรเกิดการยอมรับโครงการปลูกข้าวบาสมาศี อันได้แก่ ความน่าไว้วางใจ ความสามารถ ความกระตือรือร้น และทักษะในการสื่อสาร

3. เกษตรกร หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพปลูกข้าวมาสมาธิ ในตำบลสันทราย อำเภอพรวัว จังหวัดเชียงใหม่

4. การยอมรับ หมายถึง การที่เกษตรกรในตำบลสันทราย อำเภอพรวัว จังหวัดเชียงใหม่ได้ทำการปลูกข้าวมาสมาธิในที่นา

5. ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความจริงใจในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกข้าวมาสมาธิ ให้กับเกษตรกร มีความเข้ากันได้กับเกษตรกร ซึ่งสำรวจจากทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

-ความจริงใจวัดได้จาก การที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรใช้เวลา ในการช่วยแนะนำแก่เกษตรกรครบตามเวลาที่กำหนดไว้, เจ้าหน้าที่มีการอบรมเพิ่มเติมให้เกษตรกรในเรื่องที่เกี่ยวข้อง เช่น การใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เจ้าหน้าที่มีความสม่ำเสมอ ในการให้ความช่วยเหลือกับเกษตรกร

-ความเข้ากันได้กับเกษตรกร วัดได้จาก ความไม่ถือตัว ความเป็นคน ในท้องถิ่นเดียวกับเกษตรกร

6. ความสามารถ (Qualification or Expert) หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ ความชำนาญ และมีสติปัญญาในเรื่องเกี่ยวกับข้าวมาสมาธิ

-ความรู้ความชำนาญ สืบมาจากทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยวัดในแง่ ความรู้เรื่องข้าวมาสมาธิที่เกษตรกรได้รับจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

-ความมีสติปัญญา วัดได้จาก การมีไหวพริบในการแก้ปัญหา ความสามารถในการให้คำปรึกษาในค่านต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยวัดจากทัศนคติของเกษตรกร

7. ความกระตือรือร้น หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความขยันขันแข็งในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่องาน และการพูดจริงทำจริง

8. ทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง ความสามารถพิเศษของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการสื่อสารและถ่ายทอดข่าวสารให้แก่เกษตรกร ซึ่งวัดได้จาก

-ความเชื่อถือที่เกษตรกรมีต่อข่าวสารที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทำการสื่อสาร

-ความเข้าใจโดยทันทีต่อข่าวสารที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทำการสื่อสาร

-ความสามารถของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการโต้ตอบสนทนา

9. บุคคลอื่นหมายถึงบุคคลต่าง ๆ ที่เกษตรกรพบปะพูดคุยด้วยในเรื่องเกี่ยวกับชาวบาสมาตี ได้แก่ เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง คนในครอบครัว กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู เป็นต้น

10. ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารของเกษตรกร หมายถึง ความถี่ที่เกษตรกรพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่น ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับชาวบาสมาตี เหนือกว่าการพิจารณาถึงดังนี้

-การที่เกษตรกรพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่น ๆ นาน ๆ ครั้ง - 1 ครั้งต่อสัปดาห์ จัดเป็นความถี่ในการเปิดรับข่าวสารในระดับต่ำ

-การที่เกษตรกรพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่น 2 - 4 ครั้งต่อสัปดาห์ จัดเป็นความถี่ในการเปิดรับข่าวสารในระดับปานกลาง

-การที่เกษตรกรพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่นมากกว่า 4 ครั้งต่อสัปดาห์ จัดเป็นความถี่ในการเปิดรับข่าวสารในระดับสูง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการจัดหา เลือกเพิ่มบุคคลากรหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ เพื่อการเผยแพร่รู้จักให้เกษตรกรยอมรับนวัตกรรมด้านการเกษตรต่อไป

2. ผลการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางวางแผน และ
กำหนดนโยบายด้านการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเกษตรต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย